

9. Hukuk Dairesi 2023/17941 E. , 2023/17336 K.**"İçtihat Metni"**

MAHKEMESİ :... Mahkemesi
SAYISI : 2022/556 E., 2023/58 K.
DAVA TARİHİ : 27.12.2022
KARAR : Davanın usulden reddi
KANUN YARARINA

Taraflar arasında, İlk Derece Mahkemesinde görülen itirazın iptali davasında davanın usulden reddine karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesince kesin olarak verilen kararın kanun yararına temyizen incelenmesi Adalet Bakanlığı tarafından istenilmiş olmakla; Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin, davalı ... Koltuk ve Mobilya Sanayi Ticaret Ltd. Şti.nde 05...2020-30...2021 tarihleri arasında koltuk döşeme elemanı olarak aralıksız şekilde çalıştığını, ... sözleşmesinin müvekkili tarafından haklı sebeple feshedildiğini, ücret ve alacaklarının ödenmemesi üzerine davalı işveren aleyhine 01.10.2021 tarihinde açılan dava sonucunda İnegöl 1. ... Mahkemesinin 11.10.2022 tarihli ve 2021/430 Esas, 2022/504 Karar sayılı kararı ile miktar itibarıyla kesin olmak üzere davanın kısmen kabulüne karar verildiğini, hükme esas alınan 13.08.2022 tarihli bilirkişi raporunda davacının, 1.813,42 TL brüt kıdem tazminatı alacağı ve takip tarihine kadar 563,79 TL işlemiş faizi, 2.220,40 TL brüt yıllık izin ücreti alacağı ve takip tarihine kadar 235,97 TL işlemiş faizi, 1.261,60 TL brüt bakiye ücret alacağı ve takip tarihine kadar 392,23 TL işlemiş faizi olmak üzere toplamda 5.295,42 TL brüt alacağı ve takip tarihine kadar işlemiş 1.191,99 TL temerrüt faizi alacağı olduğu belirlendiğinden işbu alacakların tahsili amacıyla İnegöl İcra Müdürlüğü'nün 2022/9491 Esas sayılı icra dosyası ile takip başlatılmış ise de; takibin davalının 21.11.2022 tarihli haksız itirazı üzerine durduğunu, müvekkili ile davalı işveren arasında gerçekleştirilen 26.08.2021 başvuru tarihli ve 2021/197933 sayılı dava şartı arabuluculuk kapsamında da herhangi bir anlaşma sağlanamayıp 10.09.2021 tarihinde son tutanak düzenlendiğini iddia ederek davalının haksız itirazının iptali ile takibin devamına, borçlunun alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere tazminat ödemesine karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; itirazın iptali davası açılmadan aracubulucuya başvurulmadığını, dava dilekçesinin ekinde arabuluculuk tutanağı yer almakta ise de; tutanaktaki alacaklara ilişkin davanın İnegöl 1. ... Mahkemesinin 2021/430 Esas sayılı dosyasından tefrik edilerek ayrı bir esasa kaydedildikten sonra usulden reddedildiğini, arabuluculuk tutanağının huzurdaki davaya ilişkin olmadığını, usulüne uygun arabuluculuk başvurusu yapılmaksızın dava açıldığından davanın, dava şartı yokluğundan usulden reddi gerektiğini savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

1. İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davanın itirazın iptali davası olduğu, 7036 sayılı ... Mahkemeleri Kanunu'nun (7036 sayılı Kanun) 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe giren "Dava şartı olarak arabuluculuk" kenar başlıklı 3 üncü maddesinde kanuna, ... veya toplu ... sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olmasının dava şartı olduğunun düzenlendiği, gerek 7036 sayılı Kanun gerekse de 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nda (6325 sayılı Kanun) başvurunun kapsamı ve başvurunun şekline dair bir düzenleme bulunmadığı, başvuru esnasında dile getirilmeyen bir alacak kaleminin görüşmeler kapsamında talebe konu edilmesi her zaman mümkün olduğu gibi müphem durumlar olması hâlinde ise uyuşmazlığın kapsamının arabulucu tarafından belirlendiği, zira arabuluculuk faaliyeti bir yargılama faaliyeti olmadığından görüşmeler sırasında taleplerin artırılıp değiştirilebildiği, 6325 sayılı Kanun'un 17 nci maddesinin ikinci fıkrasında da "Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşmaları, anlaşamadıkları veya arabuluculuk faaliyetinin nasıl sonuçlandığı bir tutanak ile belgelendirilir. Arabulucu tarafından düzenlenecek bu belge, arabulucu, taraflar, kanuni temsilcileri veya avukatlarınca imzalanır" şeklinde düzenlemeye yer verilerek son tutanağın arabulucu tarafından düzenleneceğinin açıkça kurala bağlandığı, Kanun'da başvurunun dilekçe ile veya bürolarda bulunan formların doldurulması suretiyle yahut elektronik ortamda yapılabileceğinin belirttiği, son tutanağın tarafların beyanına göre oluşturulması asıl ise de; arabulucunun tutanağın içeriği ve düzenlenme şekli konusunda tarafları

bilgilendirmesinin de gerektiği, bu çerçevede eldeki itirazın iptali davasının 27.12.2022 tarihinde açıldığı dikkate alındığında, arabulucuya başvurulmuş olmasının dava şartları arasında yer aldığı ve somut olayda arabuluculuk dava şartının gerçekleşmediği gerekçesiyle davanın dava şartı yokluğundan usulden reddine karar verilmiştir.

2. İlk Derece Mahkemesi kararı kesin olarak verilmiştir.

IV. KANUN YARARINA TEMYİZ

A. Kanun Yararına Temyiz Yoluna Başvuran

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararının kanun yararına temyizen incelenmesi Adalet Bakanlığı tarafından istenilmiştir.

B. Temyiz Sebepleri

Adalet Bakanlığı kanun yararına temyiz dilekçesinde; kıdem tazminatı, yıllık izin ücreti ve bakiye ücret alacağının tahsili amacıyla başlatılan ilamsız icra takibine yapılan itirazın iptali ile takibin devamına ve icra inkar tazminatına karar verilmesinin talep edildiği davada, Mahkemece arabuluculuk dava şartı yokluğundan usulden ret karar verildiğini ve kararın kesin olduğunu, dosyanın incelenmesinde; aralarında eldeki davaya konu kalemlerin de yer aldığı çeşitli işçilik alacakları hususunda tarafların anlaşamadıklarına ilişkin 10.09.2021 tarihli arabuluculuk son tutanağının imzalandığını, 01.10.2021 tarihinde İnegöl 1. ... Mahkemesinin 2021/430 Esas sayılı dosyasında açılan alacak istemli davada, eldeki davaya konu işçilik alacaklarının tefriki ile ayrı bir esasa kaydedilmesine karar verildiğini, İnegöl 1. ... Mahkemesinin10.2021 tarihli ve 2021/434 Esas, 2021/311 Karar sayılı kararı ile tefrikine karar verilen alacaklar yönünden belirsiz alacak davası açılmayacağı gerekçesiyle davanın usulden reddine karar verildiğini; bunun üzerine davanın dayanağını oluşturan İnegöl İcra Dairesinin 2022/9491 Esas sayılı dosyası ile icra takibinin 15.11.2022 tarihinde başlatıldığını, yapılan itiraz üzerine de işbu davanın açıldığını, şu hâlde Mahkemece 10.09.2021 tarihli arabuluculuk son tutanağına göre davaya konu kıdem tazminatı, yıllık izin ücreti ve bakiye ücret alacağının taraflar arasında müzakere edildiği ve tarafların anlaşamadıklarını, eldeki davadan önce tekrar arabuluculuğa başvurulsa dahi Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği'nin (Yönetmelik) 23 üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenlemeye göre; tarafların ve uyuşmazlık konusunun aynı olduğu durumlarda birden fazla başvuru yapılması hâlinde, başvurunun hukuki sonuçları bakımından ilk başvuru esas alınacağından itirazın iptali istemli eldeki davada arabuluculuk dava şartının tamamlandığı, buna göre işin esasının incelenmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmiş olmasının usul ve yasaya aykırı olduğu gerekçesiyle İnegöl 1. ... Mahkemesinin anılan kararının kanun yararına temyizen incelenerek bozulmasını talep etmiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, arabuluculuk anlaşmama tutanağı kapsamındaki alacakların tahsili amacıyla açılan alacak davasının hukuki yarar yokluğu nedeniyle usulden reddine karar verilmesinden sonra, aynı alacaklara ilişkin itirazın iptali davasından önce yeniden dava şartı arabuluculuğa başvurulması gerekip gerekmediğine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 363 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca ilk derece mahkemelerinin kesin olarak verdikleri kararlar ile istinaf incelemesinden geçmeden kesinleşmiş bulunan kararlarına karşı, yürürlükteki hukuka aykırı bulunduğu ileri sürülerek Adalet Bakanlığı tarafından kanun yararına temyiz yoluna başvurulur.

2. Temyiz talebi Yargıtayca yerinde görüldüğü takdirde, 6100 sayılı Kanun'un 363 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca karar kanun yararına bozulur ve bu bozma, kararın hukuki sonuçlarını ortadan kaldırmaz.

3. 7036 sayılı Kanun'un dava tarihinde yürürlükte olan hâliyle 3 üncü maddesinin birinci fıkrası "Kanuna, ... veya toplu ... sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.", ikinci fıkrası ise "Davacı, arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamadığına ilişkin son tutanağın aslını veya arabulucu tarafından onaylanmış bir örneğini dava dilekçesine eklemek zorundadır. Bu zorunluluğa uyulmaması hâlinde mahkemece davacıya, son tutanağın bir haftalık kesin süre içinde mahkemeye sunulması gerektiği, aksi takdirde davanın usulden reddedileceği ihtarını içeren davetiye gönderilir. İhtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddine karar verilir. Arabulucuya başvurulmadan dava açıldığının anlaşılması hâlinde herhangi bir işlem yapılmaksızın davanın, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilir." şeklindedir.

4. 7036 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinin yirmi birinci ve yirmi ikinci fıkraları şu şekildedir:

"(21) Bu maddede hüküm bulunmayan hâllerde niteliğine uygun düştüğü ölçüde 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu hükümleri uygulanır.

(22) Arabuluculuğa başvuru usulü, arabulucunun görevlendirilmesi ve arabuluculuk görüşmelerine ilişkin

diğer hususlar Adalet Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir."

5. Yönetmelik'in "Dava şartı olarak arabuluculuğa başvuru" kenar başlıklı 23 üncü maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

"Tarafların ve uyuşmazlık konusunun aynı olduğu durumlarda birden fazla başvuru yapılmış ise, başvurunun hukuki sonuçları bakımından ilk başvuru esas alınır."

3. Değerlendirme

1. Somut uyuşmazlıkta davacı kıdem tazminatı, yıllık izin ücreti ve bakiye ücret alacağı ile bu alacakların işlemiş faizinin tahsili için davalı işveren aleyhine 15.11.2022 tarihinde ilamsız icra takibi başlatmış; takibe itiraz edilmesi üzerine açılan itirazın iptali davasında Mahkemece, davanın arabuluculuk dava şartının yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilmiştir. Ancak dosya kapsamında davacının aynı alacaklar için daha önce davalı işveren aleyhine arabuluculuğa başvurduğu, 26.08.2021 tarihinde başlayan faaliyetin 10.09.2021 tarihinde anlaşmama (son) tutanağının düzenlenmesi ile sona erdiği anlaşılmaktadır.

2. Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelere göre süreci açıklamak gerekirse; davacı, 10.09.2021 tarihli son (anlaşmama) tutanağını sunarak açtığı alacak davasının hukuki yarar yokluğu nedeniyle usulden reddinden sonra, bu defa aynı alacakların tahsili amacıyla başlatılan icra takibine itiraz edilmesi üzerine aynı tarihli son tutanağı sunarak itirazın iptali davası açmıştır. Her iki davanın konusunu oluşturan alacakların aynı olduğu ve bu alacakların arabuluculuk müzakeresine konu edildiği uyuşmazlık dışıdır. Şu hâlde uyuşmazlık; davanın usulden reddine karar verilmesinden sonra, aynı alacaklar için yeniden dava açılmadan önce ikinci kez arabuluculuğa başvurulmasının zorunlu olup olmadığı noktasındadır.

3. Bilindiği gibi (dava şartı) arabuluculuk, temel hak niteliğindeki mahkemeye erişim hakkını sınırlayan bir uyuşmazlık ... yöntemidir. Temel haklara yönelik sınırlamaların ise dar yorumlanması gerekir. Davacının açmış olduğu alacak davasının usulden reddine karar verilmesinin, aynı alacakların konu edildiği ikinci davadan önce yeniden dava şartı arabuluculuğa başvurulmasını zorunlu kıldığı şeklinde bir sonuca varmak mahkemeye erişim hakkının ölçsüz biçimde sınırlandırılmasına sebebiyet verir. Arabuluculuk ile elde edilmek istenen fayda, işçi ve işveren arasındaki uyuşmazlıkların arabulucu eşliğinde müzakere yoluyla hızlı, çabuk ve ucuz biçimde çözümlenmesidir. Bu sebeple ilk davanın hukuki yarar yokluğu sebebiyle usulden reddi üzerine, daha önce müzakere edilen ve anlaşma sağlanamayan alacaklar bakımından yeniden arabuluculuğa başvurulmasını zorunlu kılmak, hem arabuluculuğun amacına aykırıdır hem de mahkemeye erişim hakkını zedeler. Kaldı ki Yönetmelik'in ilgili hükmünde tarafların ve uyuşmazlık konusunun aynı olduğu durumlarda birden fazla başvuru yapılmış ise başvurunun hukuki sonuçları bakımından ilk başvurunun esas alınması gerektiği de açıkça ifade edilmiştir.

4. Ayrıca belirtmek gerekir ki itirazın iptali davasında, daha önce arabuluculuk faaliyetine konu edilen asıl alacakların işlemiş faizinin talep edilmiş olması da yukarıda belirtilen kabul şeklini etkilemez. Asıl alacaklar bakımından gerçekleştirilen arabuluculuğun bu alacaklara ilişkin işlemiş faizi de kapsadığı kabul edilmelidir. Bir diğer ifade ile asıl alacak bakımından arabuluculuk dava şartının gerçekleşmesi hâlinde, bu alacağa bağlı işlemiş faiz bakımından da dava şartı gerçekleşmiş sayılır.

5. Belirtilen hususlar ışığında Mahkemece davanın, arabuluculuk dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine karar verilmesinin hatalı olduğu sonucuna varılarak kanun yararına temyiz isteminin kabulü ile kararın kanun yararına bozulmasına karar verilmiştir.

V. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Adalet Bakanlığının 6100 sayılı Kanun'un 363 üncü maddesinin birinci fıkrasına dayalı kanun yararına temyiz isteminin kabulü ile kararın sonuca etkili olmamak üzere KANUN YARARINA BOZULMASINA,

Dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına gönderilmesine,

20.11.2023 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.